

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Дзись Мирослави Олегівни

здобувача ступеня доктора філософії

«Нейропсихіатричні симптоми судинної деменції та їх клінічне і прогностичне значення» за спеціальністю 222 Медицина (галузь знань 22 Охорона здоров'я)

Актуальність теми дисертації. Щорічно захворюваність на деменцію зростає внаслідок загального старіння популяції та поширеності предиспозиції населення до факторів ризику. Наслідки деменції є на 7-му місці серед причин смерті у світі. Судинна деменція є другим за поширеністю етіологічним типом деменції, при цьому судинний фактор ускладнює перебіг у більше ніж половині випадків деменцій внаслідок нейродегенеративних захворювань і є чинником формування змішаних деменцій. Більшість пацієнтів з деменцією страждають нейропсихіатричними симптомами на різних етапах захворювання. Факторами ризику судинної деменції є вік, гострі та хронічні серцево-судинні захворювання, зокрема артеріальна гіпертензія, цукровий діабет, надмірна маса тіла, паління, вживання надмірної кількості алкоголю, низька фізична активність, соціальна ізоляція, невротичні розлади. Можливості діагностики, лікування та профілактики ускладнень даної патології, відповідно до клініко-психопатологічних особливостей нейропсихіатричних симптомів, їх клініко-феноменологічних кореляцій, встановлення факторів ризику і прогнозування можуть сприяти удосконаленню системи надання медичної допомоги даній категорії хворих та надати ширше розуміння принципів менеджменту даної проблеми їх опікунами, на яких падає основний тягар стосовно догляду.

На сьогоднішній день, проблема нейропсихіатричних симптомів деменції широко вивчається науковцями з усього світу, зокрема розробляються нові методики запобігання захворюванню та його наслідкам. Проблема вивчення, прогнозування, профілактики та лікування нейропсихіатричних симптомів судинної деменції є актуальною в сфері охорони здоров'я та потребує проведення додаткових як клінічних, так і експериментальних досліджень.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дисертаційна робота на здобуття наукового ступеня доктора філософії проведена на базі Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького та є фрагментом планових науково-дослідницьких тем кафедри психіатрії, психології та сексології ЛНМУ ім. Данила Галицького у 2016-2020 рр. «Клінічні особливості когнітивних порушень за психічних розладів, їх нейрофізіологічні, психологічні та соціальні аспекти, їх комплексна корекція і профілактика» (№ державної реєстрації 011u004511) та у 2021-2025 рр. «Медико-соціальні аспекти психотичних та межових станів (типологія, нозологічна специфіка, терапевтичні інтервенції та превентивні стратегії)» (№ держреєстрації 0120u105731);

Конкретний особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Аспірантом спільно з науковим керівником обрано тему дисертаційної роботи, визначено мету, завдання та сформульовано план дослідження. Самостійно здійснено аналіз вітчизняних та іноземних літературних джерел за тематикою дисертаційного дослідження, проведено інформаційно-патентний пошук та розроблено дизайн дослідження. Дисертантом проведено дослідницьку частину роботи, у тому числі здійснено ретроспективний контент-аналіз медичної документації, проведено клініко-психопатологічне та психометричне дослідження, проспективне спостереження за досліджуваними групами, математично-статистичне опрацювання за

допомогою програми «Excel» з пакету «Microsoft Office» та «Statistica» v.6.1® (StatSoft Inc., США) та інтерпретацію отриманих результатів. Здобувачем самостійно написано розділи дисертації, сформульовано висновки та основні положення дисертаційного дослідження. При підготовці друкованих праць, написаних у співавторстві, дисертантом проведено набір клінічного матеріалу, аналіз даних, статистичне опрацювання результатів та оформлення статей. Спільно з науковим керівником підготовано практичні рекомендації щодо орієнтованого на визначені порогностичні критерії менеджменту нейропсихіатричних симптомів при судинній деменції та забезпечено їх імплементацію в клінічну практику закладів охорони здоров'я та науково-педагогічну роботу кафедри психіатрії, психології та сексології.

Новизна дослідження та одержаних результатів. В результаті проведеної наукової роботи вперше були отримані дані про структуру та типологію нейропсихіатричних симптомів судинної деменції. Завдяки комплексному підходу, що включав різнопланові методи дослідження, роботу з опікунами та аналіз медичної документації, було отримано такі ключові результати: виявлено та описано детальну картину та особливості спектру нейропсихіатричних симптомів судинної деменції, розділених на кластери - психотичний, афективний та поведінковий; досліджено взаємозв'язки між симптомами як в межах одного кластера, так і поєднання між різними кластерами (афективні з психотичними та з поведінковими, психотичні з поведінковими); проаналізовано прогностичне значення окремих нейропсихіатричних симптомів щодо загального, безрецидивного та безподійного виживання пацієнтів судинною деменцією. Це дозволило симптоми, які свідчать про більш несприятливий прогноз щодо виникнення подій, які були кінцевими точками спостереження; на цій основі створена та впроваджена комплексна терапевтична модель лікування нейропсихіатричних симптомів судинної деменції у врахуванням клінічного

кластеру наявних симптомів та прогностичних маркерів, ефективність цієї моделі підтверджена дослідженням.

Наукова робота вперше надає ґрунтовну інформацію про структуру та типологію нейропсихіатричних симптомів судинної деменції, значно розширює розуміння клінічних особливостей нейропсихіатричних симптомів судинної деменції та пропонує нові підходи до раннього втручання та лікування, що може суттєво покращити прогноз та якість життя пацієнтів.

Теоретичне значення отриманих результатів. Полягає у розширенні спектру теоретичних уявлень про клініко-феноменологічні особливості, взаємозв'язки та критерії прогнозування нейропсихіатричних симптомів судинної деменції. Результати дисертаційної роботи впроваджено в педагогічний процес 3х закладів вищої освіти: Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького, Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, Тернопільський національний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського.

Практичне значення отриманих результатів. Було встановлено клініко-феноменологічні особливості та визначено прогностичні маркери НПС СД, у порівнянні з деменціями іншої етіології, що дає змогу удосконалити діагностичний підхід, розуміти динаміку процесу захворювання, перебігу патології та запроваджувати комплексну таргетну модель щодо надання комплексної допомоги даній категорії хворих. Запропонована модель раннього комбінованого втручання при НПС СД, дозволяє покращити результати стандартизованої медикаментозної терапії та пропонує удосконалення системи супроводу хворих з акцентом на індивідуальних потребах та персоналізованому підході.

Результати дисертаційної роботи впроваджено в практичну діяльність 4-х медико-профілактичних установ України та 3-х закладів вищої медичної

освіти: КНП ЛОР «Львівська обласна клінічна психіатрична лікарня». КНП «Обласний клінічний заклад з надання психіатричної допомоги» Запорізької обласної ради, КНП «Тернопільська обласна клінічна психоневрологічна лікарня», КНП «Хмельницький обласний заклад з надання психіатричної допомоги, Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького, Вінницький національний медичний університет ім. І. М. Пирогова, Тернопільський національний медичний університет ім. І. Я. Горбачевського.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Підтверджується теоретичним розробленням базових положень, результатами апробації, відповідністю клінічних результатів та їх зв'язком з існуючими результатами, відповідністю результатам інших авторів, а також результатам, одержаним іншими методами.

Усі документи оформлені згідно з вимогами, результати досліджень проаналізовано сучасними статистичними методами. Зауважень щодо первинної документації немає. При порівнянні узагальнених даних із фактичними матеріалами, виявлено їх повну відповідність.

Аналіз опублікованих праць свідчить, що матеріали дисертації висвітлені в ній повноцінно і не повторюються. Основні положення дисертації апробовано на науково-практичних конференціях.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 9 наукових праць, з них 5 - статті, 1 з яких у журналі, що індексується в міжнародній наукометричній базі Scopus; 4 – тези у збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій, 1 з яких в додатку до журналу, що індексується в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у періодичному науковому виданні з індексацією Scopus:

1. Rakhman LV, Plevachuk OY, Shpylovyi IV, Dzis MO, Suvalo OB. An anxiety as a response to distress and as a symptom of stress disorders in wartime. *Wiadomości Lekarskie*, 2022. Vol. 75, № 8, pt. 1. P. 1882-1887 DOI: 10.36740/WLek202208111 2022 (*Особистий внесок: участь у зборі матеріалу та написанні статті*).

Публікації у виданнях, включених до переліку фахових видань України з присвоєнням категорії «Б»

2. Рахман Л. В., Білобровка Р. І., Плевачук О. Ю., Шпильовий Я. В., Осадця М. О. Роль нейробиологічної аугментації в лікуванні терапевтично-резистентних депресій. *Медична психологія*. 2019. Т. 14, № 1. С. 48-52. URL: <http://www.mps.kh.ua/archive/2019/1/11> (*Особистий внесок: аналіз літератури, участь у зборі матеріалу та написанні статті*).
3. Дзись М. О., Рахман Л. В. Синдром блукання при деменції - нозоспецифічна характеристика та клініко-психопатологічні особливості. *Український вісник психоневрології*, 2022. Т. 30, вип. 1. С. 38-44. DOI: <https://doi.org/10.36927/2079-0325-V30-is1-2022-6> (*Особистий внесок: аналіз літератури, участь у зборі матеріалу та написанні статті, аналіз і узагальнення отриманих результатів*).
4. Дзись М. О., Рахман Л. В. Клініко-феноменологічні кореляти нейропсихіатричних симптомів судинної деменції. *Український вісник психоневрології*, 2023. Т. 31, вип. 4. С. 49-55. DOI: <https://doi.org/10.36927/2079-0325-V31-is4-2023-7> (*Особистий внесок здобувача: аналіз літератури, збір матеріалу та написання статті, аналіз і узагальнення отриманих результатів*).

5. Рахман Л. В., Плевачук О. Ю., Шпильовий Я. В., Дзись М. О. Розуміння тривожного стану в ситуації гуманітарної катастрофи. Практикуючий лікар, 2022. Т. 11, № 1. С. 5-10. URL: <https://plr.com.ua/index.php/journal/article/download/684/574/> (Особистий внесок здобувача: участь у зборі матеріалу, аналізі результатів і написанні статті).

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Дзись М. О., Рахман Л. В. Медико-соціальний менеджмент синдрому блукання у хворих на деменцію. Актуальні питання стаціонарної та мобільної паліативної допомоги в Україні: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. Львів, 2019.-С.69-72 (Особистий внесок здобувача: аналіз літератури, збір матеріалу та написання статті, аналіз і узагальнення отриманих результатів)
2. Дзись М. О., Рахман Л. В. Динаміка поширеності афективних розладів у пацієнтів з деменцією під час пандемії COVID-19. Психосоматична медицина та загальна практика, матеріали конференції Vol. 6 No. 2 (2021) DOI:10.26766/pmgrp.vbi2.277 (Особистий внесок здобувача: ідея публікації, аналіз літератури, участь у зборі матеріалу та написанні статті, узагальнення отриманих результатів)
3. Рахман Л. В., Плевачук О. Ю., Шпильовий Я. В., Дзись М. О. Когнітивний статус при важко лікованих депресіях як маркер формування ремісії. Тези доповідей VI національного конгресу неврологів, психіатрів та наркологів України. Український вісник психоневрології, 2022. Том 30, випуск 3 (112), С 84 (Особистий внесок здобувача: участь у зборі та аналізі матеріалу і в підготовці до публікації).
4. Dzis, M., Rakhman, L. (2023). Prevalence of neuropsychiatric disorders in internally displaced persons with dementia during wartime in Ukraine.

European Psychiatry, 66(S1), S232-S233. (*Особистий внесок здобувача: ідея публікації, аналіз літератури, збір матеріалу, аналіз та написання висновків*).

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційної роботи було представлено та обговорено на вітчизняних і міжнародних науково-практичних конференціях, конгресах та симпозиумах: Актуальні питання стаціонарної та мобільної паліативної допомоги в Україні: науково-практична конференція з міжнародною участю, доповідач зі стендовою доповіддю (м.Львів, 23 листопада 2019); III науково-практична конференція з міжнародною участю «Психосоматична медицина: наука та практика», доповідач зі стендовою доповіддю (м. Київ 16-17 квітня 2021 року); Науково-практична конференція із міжнародною участю «Психіатрія, наркологія, клінічна психологія та загальна медична практика: міждисциплінарні питання сучасності», доповідач із стендовою доповіддю, (м.Київ, 22-23 квітня 2021 року); Науково-практична онлайн конференція з міжнародною участю «Якість медичних послуг у сфері психічного здоров'я», доповідач із стендовою доповіддю, (м.Харків 20-21 травня 2021 року); VI Національний конгрес неврологів, психіатрів та наркологів України «Неврологія, психіатрія та наркологія у сучасному світі: глобальні виклики та шляхи розвитку», доповідач зі стендовою доповіддю, (м. Харків, 6-8 жовтня 2022 року); 31й Європейський психіатричний конгрес (31st European Congress of Psychiatry); доповідач зі стендовою доповіддю, (м. Париж, Франція, 25-28 березня 2023р.); Науково-практична конференція «Психічні та психологічні розлади під час війни: лікування та реабілітація», доповідач із стендовою доповіддю,(м.Харків, 24-25 травня 2023); Науково-практичний симпозиум «Моделі надання неврологічної, психіатричної та наркологічної допомоги населенню в період війни», доповідач із стендовою доповіддю, (м.Харків, 24-25 листопада 2023).

Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертаційних досліджень. Матеріали дисертації щодо обстеження, лабораторних і наукових досліджень та лікування хворих відповідають нормам біоетики, що засвідчено висновком комісії з біоетики Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (протокол № 3 від 22.03.2021р., протокол N 2 від 19 лютого 2024 р.)

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Дисертаційна робота складається з вступу, огляду літератури, опису матеріалів та методів, 3 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнень отриманих результатів, загальних висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Робота викладена українською мовою на 203 сторінках, з них основного тексту 143 сторінки. Дисертація ілюстрована 18 рисунками та 35 таблицями. Показчик літератури складається з 185 джерел, з них 165 іноземною мовою.

Дисертація за структурою, мовою та стилем викладення повністю відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40.

Зауваження до дисертації щодо її змісту та оформлення. Зауваження відсутні.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами і доповненнями № 341 від 21.03.2022 р., № 502 від 19.05.2023 р.).

Висновок

На науковому семінарі кафедри психіатрії, психології та сексології ухвалили:

1. Дисертація Дзись Мирослави Олегівни, на здобуття ступеня доктора філософії «Нейропсихіатричні симптоми судинної деменції та їх клінічне і прогностичне значення» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання вивчення типології, клініко-феноменологічних особливостей та прогностичного значення нейропсихіатричних симптомів судинної деменції, на основі чого удосконалено терапевтичну модель комплексної допомоги пацієнтам із судинною деменцією.

2. У 9 наукових публікаціях повністю відображені основні результати дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України та 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави, що індексується у наукометричній базі Scopus; 4 тези у збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій, з них 1 – в науковому періодичному виданні іншої держави, що індексується у наукометричних базах Scopus та Web of Science.

3. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 із змінами і доповненнями № 341 від 21.03.2022 р., №502 від 19.05.2023 р.).

4. З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей Дзись Мирослави Олегівни дисертація «Нейропсихіатричні симптоми судинної деменції та їх клінічне і прогностичне значення» рекомендується для подання до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували: одноголосно.

Рекомендується Вченій раді ЛНМУ утворити разову спеціалізовану вчену раду для розгляду та проведення разового захисту дисертації у складі:

Голова спеціалізованої Вченої ради: доктор медичних наук, професор, професор кафедри внутрішньої медицини №2 Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, Радченко Олена Мирославівна.

Рецензент: доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри терапії №1, медичної діагностики та гематології і трансфузіології ФПДО Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, Склярів Євген Якович

Рецензент: доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри сімейної медицини ФПДО Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, Соломенчук Тетяна Миколаївна

Опонент: доктор медичних наук, професор, завідувач відділу пограничної психіатрії, заступник директора ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», Марута Наталія Олександрівна

Опонент: доктор медичних наук, професор закладу вищої освіти кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Полтавського державного медичного університету, Животовська Лілія Валентинівна.

Головучий на засіданні кафедри психіатрії, психології та сексології

Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького

доктор медичних наук, професор

ЗАСВІДЧУЮ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
Львівського національного
медичного університету
ім. Данила Галицького

Білобровка Р. І.